

## О‘ЗБЕКISTONDA YOSHLARGA TA‘LIM OLISH UCHUN YARATILGAN SHART SHAROITLAR.

*Artiqov Bobur Abdikadir o‘g‘li*

*O‘zbekiston Davlat Jahon tillari universiteti axborot  
xizmati va jamoatchilik bilan aloqalar yo‘nalishi talabasi*

**Annotatsiya:** Mazkur maqolada O‘zbekistonda yoshlar uchun yaratilayotgan ta‘limiy sharoitlar, mavjud imkoniyatlar va davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlari tahlil etiladi. Yoshlarga sifatli ta‘lim berish, ularning zamonaviy bilim olishlari uchun texnologik baza, xalqaro hamkorlik va grant dasturlarining ahamiyati ochib beriladi. Tadqiqot natijalari yoshlarga nisbatan ijtimoiy-iqtisodiy siyosatning ijobiy samarasini ko‘rsatadi.

**Kalit so‘zlar:** Yoshlar, ta‘lim siyosati, shart-sharoitlar, innovatsion texnologiyalar, grantlar, xalqaro hamkorlik, O‘zbekiston, ta‘lim tizimi.

Yoshlar har qanday jamiyatning kelajagi va taraqqiyotining tayanchi hisoblanadi. O‘zbekistonda mustaqillik yillaridan boshlab yoshlarning ta‘lim olishi, kasb-hunar egallashi va zamonaviy bilimlarni o‘zlashtirishi uchun qulay muhit yaratishga alohida e‘tibor qaratib kelinmoqda. So‘nggi yillarda ta‘lim tizimida amalga oshirilgan islohotlar, oliy o‘quv yurtlari sonining ko‘payishi, xorijiy universitetlar filiallarining ochilishi, kredit-modul tizimining joriy etilishi hamda stipendiya va grantlar siyosati shular jumlasidandir.

O‘zbekistonda yoshlarga ta‘lim olish uchun yaratilgan shart-sharoitlar haqida batafsil ma‘lumot berish uchun quyida ta‘lim tizimining barcha bosqichlari, davlat siyosati, infratuzilma, moliyaviy yordam va xalqaro hamkorlik kabi asosiy jihatlarni kengroq yoritaman.

Maktabgacha ta‘lim (3–7 yosh)

Maktabgacha ta‘lim yoshlarning ta‘lim olishdagi dastlabki bosqichi sifatida muhim ahamiyatga ega. O‘zbekistonda bu sohada quyidagi shart-sharoitlar mavjud:

- **Majburiy tayyorgarlik dasturi:** 6-7 yoshli bolalar uchun bir yillik maktabgacha ta'lim majburiy va davlat tomonidan moliyalashtiriladi. Bu dastur bolalarni maktabga psixologik, intellektual va jismoniy jihatdan tayyorlashga xizmat qiladi.

- **Davlat va xususiy bog'chalar:** So'nggi yillarda davlat bog'chalarining soni ko'paydi, shu bilan birga xususiy muassasalar ham faol rivojlanmoqda. Masalan, 2023-yilga kelib, maktabgacha ta'lim muassasalari soni 10 000 dan oshdi, bu 2017-yilga nisbatan ikki baravar ko'p.

- **Infrastruktura:** Yangi bog'chalar qurilmoqda, ayniqsa qishloq hududlarida. Ular zamonaviy o'quv jihozlari, o'yin maydonchalari va xavfsiz muhit bilan ta'minlanmoqda.

- **Inklyuzivlik:** Nogironligi bor bolalar uchun maxsus guruhlar tashkil etilmoqda. Maxsus ehtiyojli bolalarga individual dasturlar asosida ta'lim beriladi, masalan, logopedik yordam va psixologik qo'llab-quvvatlash xizmatlari.

- **Xodimlar malakasi:** Pedagoglar uchun qayta tayyorlash kurslari tashkil qilinmoqda. Xalqaro tajribaga asoslangan metodikalar joriy etilmoqda, masalan, Montessori yoki STEAM (Science, Technology, Engineering, Art, Mathematics) usullari.

- **Moliyaviy yordam:** Kam ta'minlangan oilalar uchun bog'cha xarajatlari qisman yoki to'liq davlat tomonidan qoplanadi.

**Muammolar va yechimlar:** Maktabgacha ta'lim bilan qamrov hali ham 100% ga yetmagan, ayniqsa olis hududlarda. Shu maqsadda "Mahalla" tizimi orqali mobil bog'chalar tashkil etilmoqda, bu esa qishloq bolalariga ta'lim olish imkonini beradi.

Umumiy o'rta ta'lim (7–18 yosh)

Umumiy o'rta ta'lim O'zbekistonda majburiy bo'lib, 11 yilni (1-11-sinf) qamrab oladi. Bu bosqichda yoshlarga quyidagi sharoitlar taqdim etiladi:

- **Bepul ta'lim:** O'zbekiston Konstitutsiyasiga ko'ra, umumiy o'rta ta'lim har bir fuqaro uchun bepul. Maktablar davlat byudjeti hisobidan moliyalashtiriladi.

- **Zamonaviy infratuzilma:**

- So‘nggi 5 yilda 1000 dan ortiq maktab yangidan qurildi yoki rekonstruksiya qilindi. Masalan, “Obod qishloq” va “Obod mahalla” dasturlari doirasida qishloq maktablari zamonaviy sinfxonalar, laboratoriyalar va sport zallari bilan jihozlandi.

- Maktablarda kompyuter sinflari, interaktiv doskalar va internet aloqasi kengaytirilmoqda. 2024-yilga kelib, 90% maktablar yuqori tezlikdagi internetga ulangan.

- O‘quv dasturlari: Ta’lim dasturlari xalqaro standartlarga moslashtirilmoqda. Fanlar bo‘yicha yangilangan darsliklar chop etilmoqda, masalan, matematika va tabiiy fanlar bo‘yicha PISA (Programme for International Student Assessment) mezonlariga mos keladigan materiallar.

- Chet tillari: Ingliz, nemis, fransuz va boshqa tillarni o‘qitishga alohida e’tibor berilmoqda. Ko‘pgina maktablarda chet tilini 1-sinf dan o‘qitish joriy etilgan.

- Maxsus ta’lim muassasalari:

- Iqtidorli yoshlar uchun Prezident maktablari, ixtisoslashtirilgan maktablar (masalan, Al-Xorazmiy nomidagi IT-maktablar) va akademik litseylar tashkil etilgan.

- Nogironligi bor bolalar uchun maxsus maktablar va inklyuziv sinflar mavjud. Ular braille yozuvi, surdotarjima va maxsus jihozlar bilan ta’minlanadi.

- Extracurricular faoliyat: Sport seksiyalari, san’at to‘garaklari, robototexnika va debat klublari yoshlarning qiziqishlarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Masalan, “Barkamol avlod” markazlari har bir tumanda faoliyat yuritadi.

- Moliyaviy yordam:

- Yetim bolalar, ijtimoiy himoyaga muhtoj yoshlar va kam ta’minlangan oilalar farzandlari uchun bepul darsliklar, maktab formasi va oziq-ovqat taqdim etiladi.

- Mahalliy hokimliklar tomonidan stipendiyalar va moddiy yordamlar beriladi.

O‘rta maxsus va kasb-hunar ta’limi (15–18 yosh va undan yuqori)

Yoshlarni mehnat bozoriga tayyorlash uchun O‘zbekistonda kasb-hunar ta’limi tizimi keng rivojlantirilmoqda:

- Texnikumlar va kollejlar: Mamlakat bo'yicha 300 dan ortiq o'rta maxsus ta'lim muassasalari mavjud. Ular tibbiyot, qurilish, energetika, IT va boshqa sohalarda mutaxassislar tayyorlaydi.

- Dual ta'lim tizimi: Germaniya tajribasiga asoslangan dual ta'lim joriy etilmoqda, bu esa talabalarga nazariy bilimlarni amaliy tajriba bilan birlashtirish imkonini beradi. Masalan, talabalar korxonalarda haqiqiy loyihalarda ishtirok etadilar.

- Qisqa muddatli kurslar: "Ishga marhamat" dasturi doirasida yoshlar 3-6 oylik kurslarda zamonaviy kasblarni o'rganishlari mumkin. Bu kurslar bepul yoki subsidiyalangan shaklda taqdim etiladi.

- Infrastruktura: Kasb-hunar muassasalari zamonaviy ustaxonalar, 3D-printerlar, CNC stanoklari va boshqa jihozlar bilan ta'minlanmoqda.

- Ish bilan ta'minlash: Davlat va xususiy sektor o'rtasidagi hamkorlik tufayli talabalar o'qishni tamomlagach, ish topish imkoniyatiga ega. Masalan, "Yoshlarni ish bilan ta'minlash" dasturi yoshlarga stajirovka va doimiy ish taklif qiladi.

Muammolar va yechimlar: Kasb-hunar ta'limiga qiziqishni oshirish uchun targ'ibot ishlari olib borilmoqda, chunki ko'plab yoshlar hali ham oliy ta'limni afzal ko'radi. Davlat bu borada ijtimoiy reklamalar va karyera ko'rgazmalarini tashkil qilmoqda.

Oliy ta'lim (18 yosh va undan yuqori)

Oliy ta'lim tizimi O'zbekistonda yoshlarning intellektual salohiyatini rivojlantirishda markaziy o'rin tutadi:

- Oliy o'quv yurtlari: Mamlakatda 150 dan ortiq oliy ta'lim muassasasi, shu jumladan davlat universitetlari, xususiy institutlar va xalqaro filiallar (masalan, Turin politexnika universiteti, Singapur menejment instituti) mavjud.

- Kirish imtihonlari: Talabalar Davlat test markazi (DTM) orqali imtihon topshiradilar. Test tizimi shaffof va raqamlashtirilgan bo'lib, korrupsiyaga qarshi choralar ko'rilgan.

- Moliyaviy yordam:



- Davlat grantlari: Yuqori ball to'plagan talabalar bepul o'qish imkoniyatiga ega.

### **Xulosa**

O'zbekistonda yoshlarga ta'lim olish uchun keng ko'lamli shart-sharoitlar yaratilgan: bepul umumiy ta'lim, moliyaviy yordam, zamonaviy infratuzilma, inklyuzivlik va xalqaro hamkorlik. Davlat siyosati yoshlarni intellektual va kasbiy jihatdan rivojlantirishga qaratilgan bo'lib, bunda teng huquqlilik va sifat ustuvor hisoblanadi. Shu bilan birga, hududiy tengsizlik va pedagoglar malakasini oshirish kabi masalalar uzerida islohotlar davom etmoqda.

O'zbekistonda yoshlar uchun yaratilgan ta'lim sharoitlari izchil takomillashib bormoqda. Bu jarayon davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Ta'limga qo'shilgan investitsiyalar, innovatsion yondashuvlar va xalqaro hamkorlik orqali yoshlarning raqobatbardosh kadrlar sifatida shakllanishi uchun keng imkoniyatlar yaratilmoqda.

### **Adabiyotlar.**

1. O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi. 2-bob
2. [23-сон 18.01.2021. O'zbekistonda yoshlarga oid davlat siyosatini 2025-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida](#)
3. [O'zbekistonda maktabgacha ta'lim tizimi takomillashtiriladi — Uzbekistan News | DARYO.UZ](#)
4. Umarova Dilafruz Razzakberdiyevna. (2023). THE MAIN CHARACTERISTICS OF ENGLISH PRAGMATICS IN LINGUISTICS. Proceedings of International Educators Conference, 2(1), 639–643
5. Razzakberdiyevna, U. D. (2022). PHRASAL VERBS IN MODERN ENGLISH: TERMINOLOGY, FEATURES, CLASSIFICATION. ASIA PACIFIC JOURNAL OF MARKETING & MANAGEMENT REVIEW ISSN: 2319-2836 Impact Factor: 7.603, 11(06), 51-54.

6. Matnazarov, X., Ikramov, B., & Azimov, Z. (2022). INNOVATIVE METHODOLOGY OF TRAINING OF KAYAKERS 10–11 YEARS. Academic research in educational sciences, 3(11), 83-89.
7. Miraxrarovna, R. G. (2021). Oriental Foundations of Pythagorean Studies. Annals of the Romanian Society for Cell Biology, 479-489.